

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 373/2019 rd

Svar på skriftligt spørgsmål om utrikesminister Haavistos agerande

Till riksdagens talman

I det syfte som anges i 27 § i riksdagens arbetsordning har Ni, Ärade talman, till den minister som saken gäller översänt följande skriftliga spørgsmål SS 373/2019 rd undertecknat av riksdagsledamot Pia Kauma /saml m.fl.:

Har regeringen beviljat utrikesministeriet mandat att vid behov evakuera de finländare som befinner sig i al-Hol-lägrer, inbegripet de vuxna, utan att en sådan åtgärd först har underställts statsrådets särskilda prövning

om regeringen verkligen har beviljat detta mandat eller dragit upp riktlinjer i evakueringsärendet, i vilken sammansättning har beslutet fattats och har beslutet varit enhälligt

har åtgärder för att ta hem de finländare som befinner sig i al-Hol-lägrer verkligen vidtagits, har utrikesministeriet skickat en tjänsteman på en månad lång tjänsteresa till Erbil och, om detta har gjorts, med vilka befogenheter

vilken är regeringens riktlinje för familjeåterförening efter att barnen har tagits hem till Finland, och vilka har rätt att komma till Finland antingen med detsamma eller senare, om barnet har tagits hem till Finland

hur ska mödrar som eventuellt har gjort sig skyldiga till brott ställas inför rätta: i det land som de nu befinner sig i, i internationell domstol eller i Finland, och

har utrikesministeriet gett tjänstemannen sådana instruktioner i ärendet som tjänstemannen inte har velat följa, vad utgår tjänstemännens tal om "en stämning av rädsla" på utrikesministeriet från och vad ämnar ni göra för att avhjälpa situationen?

Som svar på detta spørgsmål anför jag följande:

En stat har rätt att bevaka medborgarnas intressen och rättigheter i främmande stat. Rätten grundar sig på internationell sedvanerätt, som även har kodifierats i Wienkonventionen om diplomatiska förbindelser och Wienkonventionen om konsulära förbindelser (RP 283/1998 rd, s. 23).

Svar på skriftligt spørgsmål SSS 373/2019 rd

Utrikesutskottet har i sitt betänkande om konsulära tjänster konstaterat att ”tröskeln att utge konsulära tjänster bör vara lägre om det är uppenbart att den berörde behandlas i strid med människorättskonventioner” (UtUB 24/1998 rd).

I reglementet för statsrådet hör tillvaratagande av finländska intressen och rättigheter samt konsulära tjänster och motsvarande myndighetstjänster utomlands till utrikesministeriets ansvarsområde. I motiveringspromemorian konstateras det att syftet med formuleringen av bestämmelsen har varit att betona utrikesförvaltningens skyldighet att tillvarata finländska intressen och rättigheter utomlands.

I lagen om konsulära tjänster (498/1999) har utrikesministeriet getts en betydande prövningsrätt i frågor huruvida åtgärder ska vidtas och vilka åtgärder som ska vidtas i enskilda fall. Utrikesministeriet eller en beskickning har getts prövningsrätt i frågor om vilka åtgärder som krävs i en krissituation eller vid hot om en krissituation och i vilken utsträckning. Det gäller prövningsrätt bland annat i frågan huruvida beskickningen börjar hjälpa medborgare för att ordna evakuering eller hemtagning.

Utrikesministeriet har skickat några tjänstemän på tjänsteresa till norra Irak för att höja beredskapen att agera och hålla kontakten med lokala parter. Beslut gällande resorna har fattats som tjänsteresebeslut.

Både Antti Rinnes och Sanna Marins regeringar har behandlat nödläget för de finländska barn som befinner sig i al-Hol-lägren genom att konstatera att utrikesministeriet har åtgärdsansvar, samordningsansvar tillsammans med andra myndigheter och ansvar för det internationella samarbetet.

Frågan har blivit omfattande behandlad i interpellationsdebatten i riksdagen 18–19 december 2019, regeringen och utrikesministern åtnjuter riksdagens förtroende i denna fråga.

En anmärkning enligt 10 kap 115 § i grundlagen har dessutom lämnats till riksdagens grundlagsutskott, och för närvarande behandlar utskottet anmärkningen.

Helsingfors 22 januari 2020

Utrikesminister Pekka Haavisto